

4 festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

10. - 11. travnja 2014.
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Korištenje knjižničnih podataka za donošenje odluka u procesu digitalizacije građe

Sofija Klarin Zadravec

Hrvatski zavod za knjižničarstvo

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Polazište

- Složena materijalna i intelektualna svojstva novina utječu na digitalizaciju i uspostavu sustava digitalne knjižnice
- Nedostatak podataka o svojstvima korpusa starih hrvatskih novina u NSK koji bi mogli poslužiti:
 - za cjelovito planiranje opsega i sadržaja aktivnosti digitalizacije starih hrvatskih novina temeljem relevantnih podataka
 - kao polazište za definiranje stvarnih zahtjeva građe u odnosu na funkcionalnosti sustava digitalne knjižnice starih novina

Knjižnični podaci

- izvori podataka
 - knjižnični informacijski sustavi,
 - podaci o građi/primjercima
 - podaci o knjižničnim korisnicima
 - podaci o korištenju građe
 - podaci o međuknjižničnoj posudbi
 - dnevničke datoteke sustava (log files)
 - podaci o građi
 - podaci o korisnicima
 - podaci o korištenju građe
 - podaci o pretraživanju itd.
 - dokumentacija poslovanja

Bibliomining – rudarenje

knjižničnih podataka

- Korištenje *bibliografskih, administrativnih i transakcijskih podataka* koje posjeduju i proizvode knjižnice može povećati spoznaju o poslovanju knjižnice, olakšati donošenje odluka i prilagodbu/poboljšanje poslovanja

Scott Nicholson (2003.) – nedovoljno korištenje podataka za poboljšanje usluga, bolju raspodjelu sredstava za nabavu, donošenje strateških odluka.

Područje digitalizacije i digitalnih knjižnica starih novina

- **Stare novine – vrijedan izvor informacija za istraživače i širu javnost**
 - složena materijalna i intelektualna svojstva
- Iznimna povezanost **oblika** (cjelokupni razvoj novinstva), **sadržaja** (razvoj hrvatskog jezika), količine – obuhvat (od kraja 18. st. do prve polovice 20. stoljeća), **postupaka** (skeniranje, OCR i sl.) i **kvalitete** konačnog proizvoda (prevladavanje ograničenja tiskanog oblika, kvalitetno pretraživanje)
- Jedan od zadataka - cjelovita analiza formalnih osobitosti koje mogu utjecati na postupak digitalizacije

Digitalizacija starih novina u NSK

- provodi se od 2005. godine
- dio programa zaštite starih hrvatskih novina
- skeniranje uglavnom s mikrofilma
- obrada preslika i preimenovanje datoteka
- masovni unos datoteka u sustav i OCR
- samostalno upravljanje cjelokupnim procesom od odabira do objave

Slavno uređivstvo.

7
Svastis ovaj svet, edkril! — i nemi se
znamen vrednjaka čini; — ali svoje pagrijka pri-
mali, i isti u naprak kroz svu neugodnost u-
stijili i obnovili, smrši je, koje će se kao
grana vrapa u vetrova zvora doraziti. Xaa mi
jo gdi osti, kad nas u Liki jefti naše mre-
zavrsati. — Osim pravca keri gospodin Bas-
terčić i sajaj plomi od pelega slijepa u broju
perova vrile Zore, od ove godine, okarati i
ime nepravilna, kura je da se verka gorosta-
za Telekita mudića, nepravljajuč svaku le-
krasmesti, da i Lika po dogao državom tamo-
smu u pojne nevinosti jednom za stara tida,
koja u njima iznenadom vodi. —

Gospodin Basterčić, kao Ispitnik pak
ponaro kli more, i to ček mo on sam parid-
egli, da su naše okušasti vech takove alke, koje
nisi guta te kruga naših domadečih traja, i
iznosiš u kolo one sljepi, na kojim svaki Li-
čanka dužan i imen zudi. Mi, kaa većici od
koljiva de greba, moramo alle naše sajne
pavku zertovati, i ono male vremena, koje nam
isu njegovi zabitvenji inozem — moramo te-
kar po našoj ruci upstrlijavati.

Mori se gđi, da bi si morali i ono male vremena
slagati sa kerist naneče svoga, i naprak
naše lekoravnice. Svaki rođe Štibernice i
Matičnica eksten deklarir, noga pince koju se
u Matičnikom Jutku agresivnija. Pisan li ga, za-

Bi ta zlje? eba ti odgovara: Bruder Ich ver-
ste das Kroatische nicht, ist mir das — und
wer sollte sich auch mit dieser Kleinstadt ab-
glehen, — a' k' tomu roman dobro fram i bolje se
moge u deseljene sudržiheri! Slavno hrušće
među tako maliči i maliči! Dovolj je Kneževi manti,
ali je apet ale velika hercevska menuti. Svi se
naredi u svetu svjete životinje daje.

Od našega velikoga domesnika gosp. Koprila Šime Basterčića, koji sve niste veže podpreli, da
ga je desnični Štefan dijal predlag, dobio sam
likovne slike od Štefana godine. Koliko mi radost
ovo njegovo blagoslovje prenosovat opisati za-
mogu, samo kazne, da se u osi uši, tako zrjave
čijasna lili — kao što suša perik blagoj ac
leter inde veče desetki. Onaj veliki mo, kome
ta crnog srca zaniknjaju, i kao mega dobro-
družac od dalmatina. Jujem, spuma mi ujeti a
vedrem Zore, koja u Štefanciju k preša pri-
genti, budući da Ju nasa te dragoga mlađa de-
vina. — Ja amege pagadiš sa naši ja-
liko za ova Zore amarliji. Ta Dalmatinski je-
slik i nuf jo jesti; Lika i Dalmacija dvi su suster
bliznici.

Svaka rijeca hrvatski dalmatinski spisti-
ljan serga pozdravljajući, i redovito istren
člakoh, dodeća se štir kruži iši pod perij Lip-
janu ove godine, od koga kada ga Jili poja, kaa
od glave Medvedac iši korakaju na mag stop. —

Svast, gospodin Nestor Bascovich a Mi-
šan glasom fera u visoki a Stana, a Bodrijab-

Portal Stare hrvatske novine

- 2009. - 2014. – Portal DaNiCa
- Sustav DNC izrađen je suradnjom tvrtke Conscius i NSK (sustav za upravljanje digitalnim preslikama, importer za masovni unos datoteka i OCR, portal)
- Sadržaj – 181.505 stranica
 - 128.118 stranica novina
 - 53.387 stranica časopisa
- 9 ustanova suradnika
- 2013. - NSK je postala pridružena članica projekta *Europeana Newspapers*

BETA **Stare hrvatske novine**
portal digitaliziranih novina

[naslovница](#) [pregledanje](#) [pretraživanje](#) [o projektu](#) [suradnici](#) [o starim novinama](#) [časopisi](#) [english](#)

NACIONALNO I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
UZGOVOR Hrvatska kulturna baština

odaberite naslov

1. Živila Hrvatska (Zagreb...)
2. Saborske novine
3. Kvamer (Bakar)
4. Čuk
5. Zadarskič
6. Branik. (Sisak)
7. Obzor. (Zagreb. 1871)
8. Pozor (Zagreb. 1860)
9. Jutarnji list (Zagreb. ...)
10. Narodne novine (Zagreb....)

[prikaži sve naslove](#)

NSK je postale pridruženi član projekta Europeana i Europeani te tako dobio mogućnost sudjelovanja u izradi zajedničkog europskog portala starih novina.
Bibliografski zapis starih hrvatskih novina (1789-1900)
A B C Ć Č D Đ E F G H I J K L
M N O P R S Š T U V Z Z Svi naslovi

Pretraži tekst traži

Tajnik 1, Zagreb, 1. rujna 1888.

Broj 1.

„Portal Stare hrvatske novine predstavlja središnje mjesto pristupa digitaliziranim hrvatskim novinama (od 1789. do 1945. godine) Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i ostalim hrvatskim ustanovama.

Portal je izrađen 2010. godine u okviru projekta Hrvatska kulturna baština Ministarstva kulture Republike Hrvatske, a razvijen se kroz radovni program zaštite i digitalizacije novina u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Objavljivano i digitalizirane stare novine ostalih hrvatskih ustanova koje bismo korisnicima omogućili objedinjen pristup i pretraživanje starih novina.

NOVOSTI:
Na portalu je dostupno 83 naslova novina sa 120.000 digitaliziranih stranica.
(2014-01-29).

odaberite datum

SDJ	VELJ	OŽU	TRA
SVI	LIP	SRP	KOL
RUD	LIS	STU	PRO

H P U S Č P S

odaberite mjesto izdavanja

ULAZ ZA SURADNIKE

Početna stranica | Sadržaj portala | Pomoći | Kontakt | Uvjeti korištenja

© Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu 2009. Sva prava pridržana.

BETA **Stari hrvatski časopisi**
portal digitaliziranih časopisa

[naslovница](#) [pregledanje](#) [pretraživanje](#) [o projektu](#) [suradnici](#) [o časopisima](#) [portal novina](#) [english](#)

NACIONALNO I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
UZGOVOR Hrvatska kulturna baština

odaberite naslov

1. Roški ruder
2. Opere i Parizijske mode
3. Pariza moda
4. Neven
5. Mladi Istranin
6. Mladi Istran
7. Mladi grotover
8. Bosiljake
9. Mladi Hrvat
10. Hrvatica (Zagreb. 1939)

[prikaži sve naslove](#)

popis starih hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa

A B Ć Č D Đ E F
G H I J K L M N N
O P R S Š T U V Z Z

Pretraži tekst traži

Portal digitaliziranih starih hrvatskih časopisa sadrži izbor najstarijih hrvatskih časopisa u digitalnom obliku Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te prelike časopisa suradnika na portalu.

Cilj Portala učiniti sadržaj hrvatskih časopisa što dostupnijim, kulturnoj i znanstvenoj javnosti te ih zaštiti i očuvati kao kulturno i znanstveno nasljeđe. Projekt je finansirao i potporio Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i sastavljen je dio projekta Hrvatska kulturna baština.

NOVOSTI:
Na portalu je dostupno 35 naslova časopisa s 53.000 stranica. (2013-10-19).
Na zahtjev suradnika portala, na Portalu je započela i objava novijih digitaliziranih časopisa.

DOAJ DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS

Digitalni arhiv hrvatskih mrežnih publikacija

ERIH

hrcak

driver

JSTOR

ULAZ ZA SURADNIKE

Početna stranica | Sadržaj portala | Pomoći | Kontakt | Uvjeti korištenja

© Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu 2009. Sva prava pridržana.

Temeljni ciljevi Portala

- Osigurati objavu novina na portalu (novinama) primjerenih funkcionalnosti
- Osigurati dinamiku u količini objavljenog sadržaja i broju novih naslova na portalu
- Osigurati ravnomjerni obuhvat naslova iz svih hrvatskih županija
- Osigurati kvalitetu sadržaja
- Povećati korištenje portala i zadovoljstvo korisnika

Odabir novina za digitalizaciju

Kriteriji za odabir naslova za digitalizaciju:

- objavljeni između 1789. i 1900.
- dostupni na mikrofilmu (=zaštićeni)
- najtraženiji naslovi

Izazovi:

- cjelovitost - obuhvat čitavog naslova : dinamika objave (naslovi manjeg opsega) : obuhvat svih povezanih naslova : naslovi iz različitih županija/gradova
- posebni zahtjevi (npr. obljetnice)

Planiranje procesa digitalizacije

Primjeri pitanja koja postavljaju korisnici, novinari, kolege, ankete:

- koliko ste do sada digitalizirali novina (u postotku)?
- kada ćete digitalizirati sve novine?
- koliko je novina izlazilo u razdoblju od 1914. - do 1918. i koliko vremena treba da sve digitalizirate?
- koliko je naslova izlazilo u 1914. i koliko vremena treba da sve digitalizirate?

Planiranje procesa digitalizacije

- Koliko je moguće skenirati stranica godišnje?
- Koliko je moguće obraditi stranica godišnje?
- Koliko naslova ulazi u taj broj stranica?
- Koliko određeni naslov ima stranica?
- Koliko određeni naslov zauzima diskovnog prostora? Koliko je godišnje potrebno povećati diskovni prostor?
- Koliki je postotak uspješnosti OCR-a? Što je utjecalo na kvalitetu OCR-a?
- Kakve su posljedice na pretraživanje?

Izvori podataka za odabir građe za digitalizaciju/objavu

- Bibliografski podaci iz kataloga NSK/Portala
 - provedena *Analiza formalnih svojstava starih novina u fondu NSK (2012.)*
- Popis mikrofilmiranih naslova novina
 - Podaci o fondu mikrofilmova unose se uz zapise na Portalu novina
- Podaci o korištenju tiskane građe u čitaonici
- Baza podataka o pripremi građe za mikrofilmiranje (Odjel zaštite i pohrane)
- Podaci o raspodjeli naslova novina prema županijama
 - Naslovi novina prikazuju se na interaktivnoj karti Portala novina
- Literatura ; Anketa HKD-a ; Dodatni popisi

Izvori podataka za praćenje procesa i mjerenje kvalitete

- Dokumentacija radnog procesa
- Statistički podaci Portala
- Google Analytics
- Dnevničke datoteke portala
 - Provedena su 2 istraživanja dnevničkih datoteka portala *Stare hrvatske novine* (2012.)
 - *Istraživanje predmeta upita korisnika portala DNC*
 - *Istraživanje obuhvata upita korisnika portala DNC*

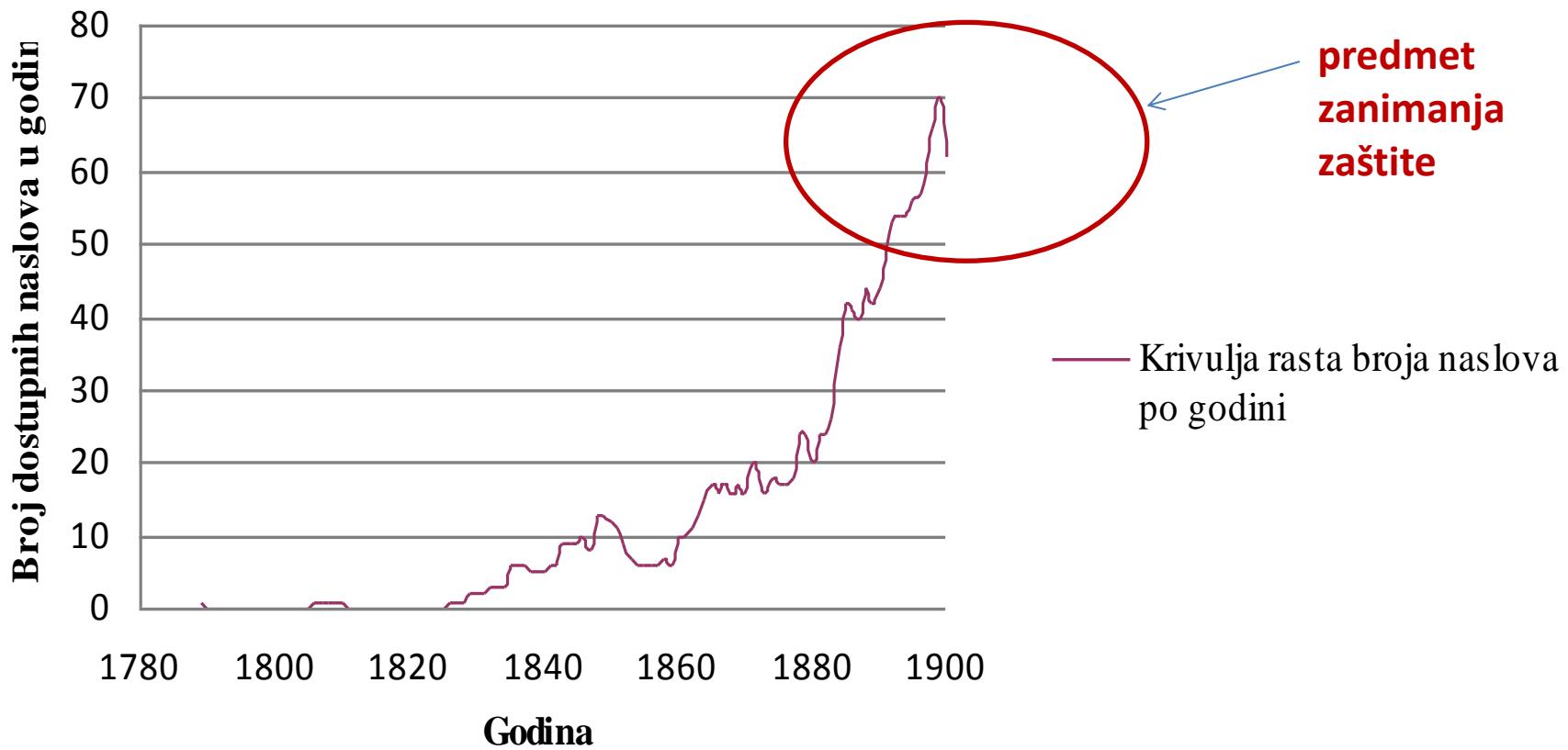
Primjer 1: *Analiza bibliografskih podataka zbirke starih hrvatskih novina (1789.-1900.)*

- Analiza provedena 2012. godine
- Uzorak - bibliografski zapisi starih novina (izvornika) na portalu *Stare hrvatske novine*
- Cilj: utvrđivanje formalnih svojstava zbirke starih novina iz fonda NSK radi preciznijeg sagledavanja svojstava zbirke i pomoći pri donošenju odluka u procesu digitalizacije i objave preslika

Elementi analize

- raspodjela broja objavljenih naslova po godinama
- učestalost izlaženja
- format
- odnos učestalosti izlaženja i formata
- količina građe (procjena)
- mjesta izdavanja
- veze među bibliografskim zapisima
- jezik i pismo
- zastupljenost ilustracija
- postojanje preslika (mikrofilm, digitalna preslika)

Broj objavljenih naslova u godini (1789.-1900.)

Veze među zapisima

R.broj	Zastupljene veze u bibliografskim zapisima	Broj veza	Broj zapisa
1.	Prethodni naslov	1	13
2.	Prethodni naslov, Ima prilog	2	1
3.	Prethodni naslov, Prethodni naslov	2	1
4.	Prethodni naslov, Sljedeći naslov	2	7
5.	Prethodni naslov, Sljedeći naslov, Ima prilog	3	4
6.	Prethodni naslov, Sljedeći naslov, Ima prilog, Ima prilog	4	2
7.	Prethodni naslov, Sljedeći naslov, Usporedno izdanje na drugom jeziku	3	1
8.	Prethodni naslov, Usporedno izdanje na drugom jeziku	2	2
9.	Sljedeći naslov	1	13
10.	Sljedeći naslov, Ima prilog	2	3
11.	Sljedeći naslov, Ima prilog, Ima prilog	3	1
12.	Sljedeći naslov, Sljedeći naslov	2	1
13.	Sljedeći naslov, Usporedno izdanje na drugom jeziku	2	1
14.	Usporedno izdanje na drugom jeziku	1	3
15.	Ima prilog	1	4
16.	Prilog uz	1	7
17.	Prilog uz, Sljedeći naslov	2	2
18.	Prilog uz, Prethodni naslov	2	3
19.	Prilog uz, Prethodni naslov, Sljedeći naslov	3	4
		Ukupno: 73	

Pojavni oblici*

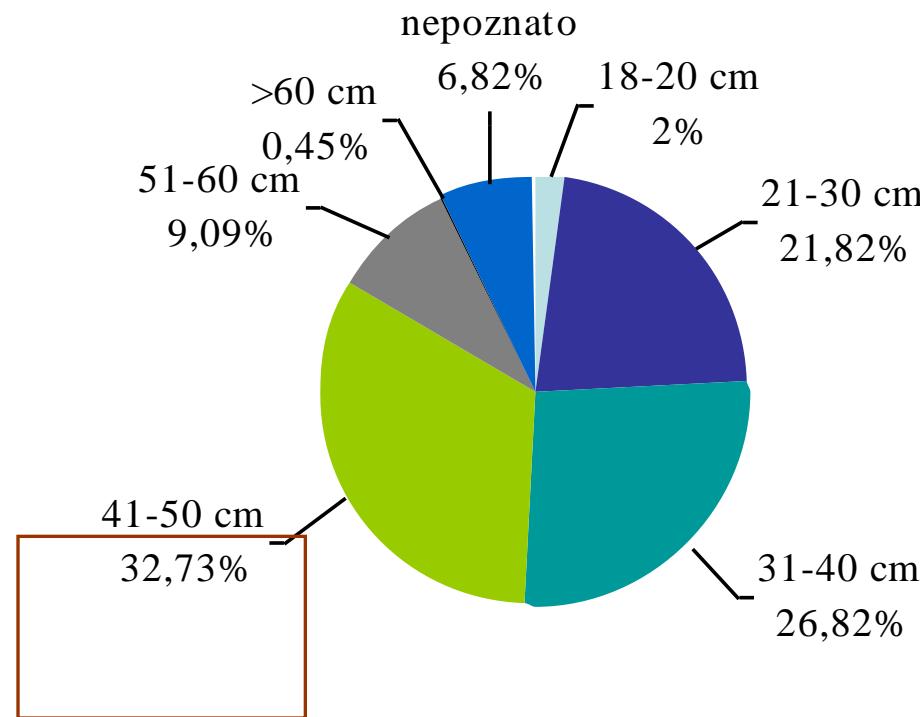

* uz bibliografske zapise korišteni su i dodatni izvori podataka

Učestalost izlaženja

Učestalost izlaženja	Broj naslova	Postotak udjela naslova
dnevno	30	13,39%
tri puta tjedno	9	4,02
polutjedno	25	11,16%
tjedno	64	28,57%
dvotjedno	12	5,36%
polumjesečno	29	12,95%
<i>tri puta mjesecno</i>	4	1,79%
<i>mjesecno</i>	2	0,89%
<i>tromjesečno</i>	1	0,44%
nepoznato, neredovito i ostalo	49	21,88%
	225	100 %

Format novina

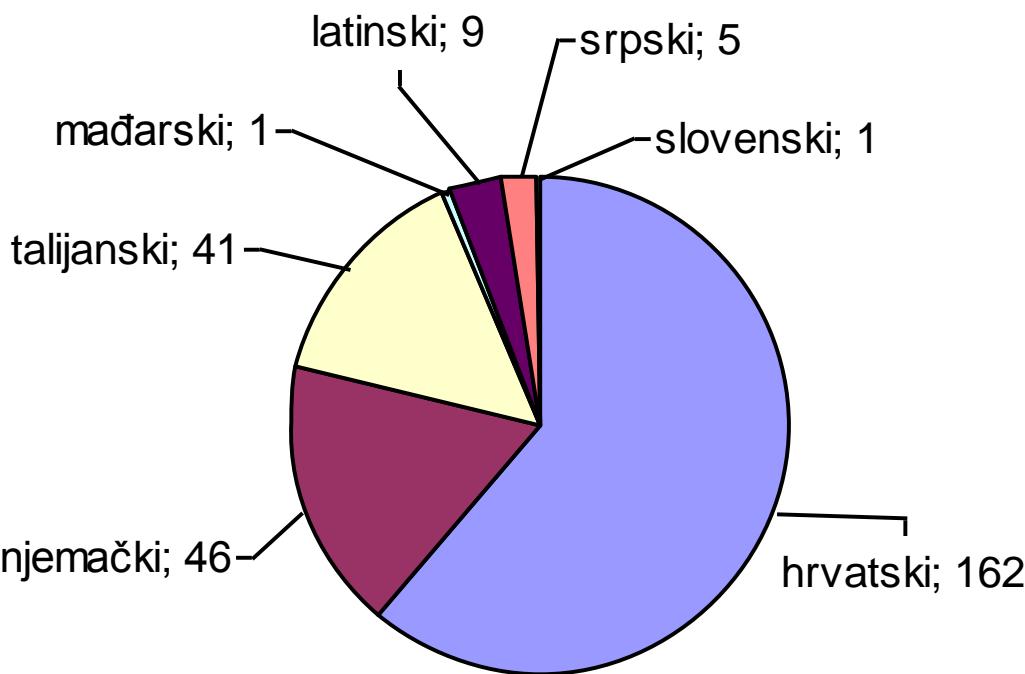

Mjesta izdavanja*

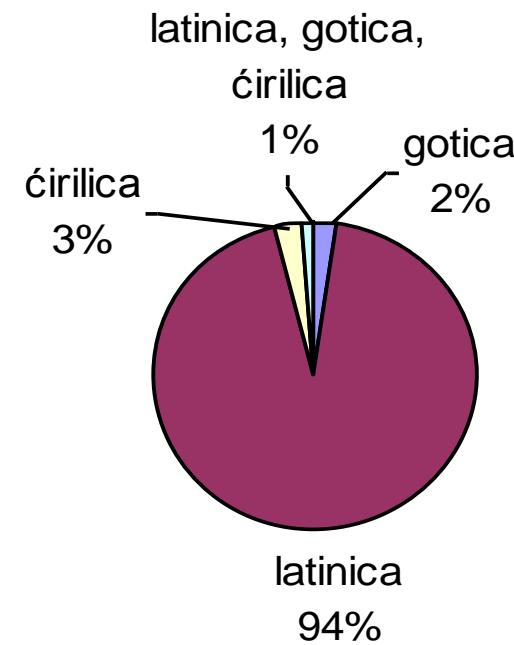
R. br.	Mjesto izdavanja	Broj naslova
1.	Zagreb	103
2.	Zadar	36
3.	Osijek	11
4.	Rijeka	11
5.	Dubrovnik	7
6.	Varaždin	6
7.	Karlovac	5
8.	Split	5
9.	Vukovar	5
10.	Sisak	4
11.	Gospic	3
12.	Vinkovci	3
13.	Bakar	2
14.	Ogulin	2

* Prikazan dio podataka

Jezici

Pismo

Ilustrirane novine

R.br.	Zastupljenost podatka o ilustracijama	Mjesto izdavanja	Razdoblje izlaženja	Učestalost izlaženja
1.	Giornale di Fiume	Rijeka	1865.	tjedno
2.	Esseker allgemeine illustrierte Zeitung	Osijek	1869.	tjedno
3.	Illustrierte, belletristische Sonntags-Beilage der esseker Zeitung	Osijek	1876.	tjedno
4.	Slovinac	Dubrovnik	1878-1884	dvotjedno
5.	Hrvatska vila	Sušak	1882-1885	tjedno
6.	Svjetlo	Karlovac	1884-	polutjedno
7.	Arkiv za šalu i satiru	Zagreb	1885-1886	polumjesečno
8.	Bič	Zagreb	1885-1885	polumjesečno
9.	Ćuk	Zagreb	1888.	polumjesečno
10.	Dom i sviet	Zagreb	1888-1923	polumjesečno
11.	Stršen	Zagreb	1897-1901	polumjesečno
12.	Agramer Lloyd	Zagreb	1898-1908	tri puta mjesečno

Zaključno o provedenoj analizi

- Dobiveni podaci daju okvir za donošenje odluka o odabiru građe, odabiru opreme, praćenju i analizi rezultata OCR-a te za ukupno planiranje i praćenje procesa digitalizacije
- Dostupnost cjelovitih bibliografskih podataka starih hrvatskih novina u katalogu NSK odnosno postojanje skupnog kataloga osigurali bi i zanimljiv uvid u povijest hrvatskog novinskog nakladništva i tiskarstva

Zaključno o korištenju knjižničnih podataka

- Dostupno je više izvora vrijednih podataka u knjižnicama koji, nakon okupljanja i primjene odgovarajućih metoda analize, mogu poslužiti za donošenje strateških odluka i poboljšanje poslovanja
- Razmisliti o načinu njihova povezivanja, analize i korištenja
- Voditi brigu o zaštiti privatnosti korisnika